

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ		
ΤΜΗΜΑ	ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	319	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Δ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ II		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		6
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Γενικού υποβάθρου, ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ (ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΙΑ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TME124/ αλλά και την πλατφόρμα του ΕΚΕΚΔΑΑΔ Διευθύντρια Μ. Ντ. Μαρούδα http://www.ekekdaad.org/moodle/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i> <i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i> <i>Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης</i> <i>Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β</i> <i>Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων</i></p>
<p>ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Συνοπτικά Γνώση και Κατανόηση   Έχοντας επιτυχώς ολοκληρώσει το μάθημα, οι φοιτητές μπορούν να αποδείξουν την γνώση και κατανόηση των παρακάτω αντικειμένων   1.Ως προς τη Γνώση: Στο τρέχον ακαδημαϊκό εξάμηνο, στο Διεθνές Δίκαιο II, συνεχίζεται η ύλη κεντρικών θεματικών του Διεθνούς Δικαίου - ουσιαστικά η εισαγωγή στην επιστήμη</p>

του διεθνούς δικαίου- ενώ ταυτόχρονα προχωρούμε στη μελέτη και των βασικών κεφαλαίων του διεθνούς δικαίου, όπως είναι η κρατική κυριαρχία, οι διαστάσεις και οι περιορισμοί της, οι αρμοδιότητες του κράτους, όπως αυτές ασκούνται στο έδαφος, την θάλασσα και τον αέρα, καθώς και η διεθνής ευθύνη για αντιδιεθνείς ενέργειες (πράξεις ή παραλείψεις, οργάνων του κράτους, ή ιδιωτών των οποίων οι πράξεις αποδίδονται (attribution) στο κράτος, μέσα από τα άρθρα της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου περί της διεθνούς ευθύνης των κρατών. Επιπλέον γίνεται και μια εισαγωγή στην έννοια της ειρηνικής επίλυσης διεθνών διαφορών, ως αρχής του Χάρτη των ΗΕ (άρθρο 2 παρ. 3 και άρθρο 33).

2. Ως προς τη Κατανόηση. Οι φοιτητές καλούνται να κατανοήσουν έννοιες που έχουν προσεγγίσει ήδη από την σκοπιά των πολιτικών επιστημών, μέσα από την δικαϊκή του διάσταση, αλλά κυρίως μέσα από τις εφαρμογές τους στην πράξη. Πρόκειται για έννοιες κεντρικής σημασίας, με κεντρική την έννοια της κρατικής κυριαρχίας όπως αναπτύσσεται μέσα από συγκεκριμένες αρχές του διεθνούς δικαίου (ισότητα κρατών, εδαφική ακεραιότητα, απαγόρευση χρήσης βίας, ειρηνική επίλυση διαφορών, απαγόρευση επέμβασης στις εσωτερικές υποθέσεις του κράτους, αυτοδιάθεσης λαών σε συνδυασμό με την αρχή uti possidetis juris και το απαραβίαστο των συνόρων).

Συνοπτικά, οι φοιτητές αποδεικνύουν

γνώση και κατανόηση του διεθνούς δικαίου ως προς την διαχρονική εξέλιξή του αλλά και τις εφαρμογές του στη σύγχρονη πραγματικότητα, πάνω σε ζητήματα κρατικής κυριαρχίας, αρμοδιοτήτων στο χώρο και εξωεδαφικά, διεθνή ευθύνη για αντιδιεθνείς ενέργειες.

Ακόμη γνωρίζουν και κατανοούν την σημασία και τον ρόλο του διεθνούς δικαίου στην κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον και την ιστορία, στην φύση και τις θεωρητικές προσεγγίσεις και την κατανόησή τους μέσα από τις εφαρμογές τους στην πράξη.

Την ανάπτυξη ικανοτήτων ως προς την μέθοδο και τις διαδικασίες μέσω των οποίων το διεθνές δίκαιο διαμορφώνεται, αναγνωρίζοντας, ερμηνεύοντας και εφαρμόζοντας διεθνείς κανόνες και αρχές.

Την σχέση ανάμεσα στο διεθνές και το εσωτερικό δίκαιο, την σημασία των σχετικών κανόνων για την Ελλάδα και την δική της πρακτική με πεποίθηση δικαίου, συγκριτικά με άλλες χώρες.

- Την εφαρμογή κανόνων διεθνούς ευθύνης σε πραγματικά ή φανταστικά σενάρια.

3. Αναλυτικά ως προς την εμπέδωση της σχετικής γνώσης, οι φοιτητές εξετάζουν την διεθνή διάσταση εννοιών που έχουν ήδη προσεγγίσει στο Α εξάμηνο ως προς το εσωτερικό δίκαιο (κυριαρχία) αλλά και ως προς την πολιτική επιστήμη, αλλά και ζητήματα δικαιοδοσίας που ασκεί το κράτος, ή που παραχωρεί σε διεθνείς οργανισμούς.

4. Ανάλυση μέσα από νομολογία διεθνών δικαστηρίων. Οι φοιτητές προσεγγίζουν αναλυτικά ζητήματα κτήσης εδάφους, την έννοια ειρηνικής και συνεχούς άσκησης κυριαρχίας σε περίπτωση αμφισβητούμενων περιοχών μέσα από την πάγια νομολογία ιστορικών διεθνών διακρατικών διαιτησιών (Las Palmas) αλλά και σύγχρονων αποφάσεων του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, διακρατικής διαιτησίας, και αυτό σε σχέση με την γειτνίαση, ανακάλυψη, ή συμβατική κατοχύρωση κυριαρχίας. Μέσα από την αρχή uti possidetis juris και τον διάλογό της με την αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών, μαθαίνουν την εφαρμογή και αναζήτηση ισορροπίας αρχών και κανόνων του διεθνούς δικαίου μέσα από τις εφαρμογές τους σε σύγχρονες καταστάσεις.

Στη συνέχεια οι φοιτητές μαθαίνουν να αναλύουν :

5. Ιστορικές αναφορές, εξέλιξη, αλλά και επικαιρότητα που τους επιτρέπουν να εμπεδώνουν έννοιες και να αξιοποιούν εργαλεία ανάλυσης. Όλες τις παραπάνω κεντρικές

έννοιες, εξετάζονται τόσο ως προς την ανάδυση και εξέλιξή τους, ως πορεία, αφού το διεθνές δίκαιο δεν είναι στατικό, αλλά ολοένα εξελίσσεται, κάτι που αντιλαμβάνονται εγκαίρως οι φοιτητές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι δευτερογενείς κανόνες διεθνούς ευθύνης για αντι-διεθνείς ενέργειες του κράτους, ζήτημα που απαντάει στις απορίες των φοιτητών που εκφράζονται συνήθως από την πρώτη τους ήδη επαφή με το διεθνές δίκαιο, ως προς τα αποτελέσματα των παραβιάσεων του διεθνούς δικαίου, τον μηχανισμό απόδοσης και καταλογισμού, την ειδικότερη προβληματική σε νέα πεδία, όπως είναι ο κυβερνοχώρος, ενώ, δίνεται συνοπτικά εικόνα ως προς τις μορφές επανόρθωσης (αποζημιώσεις, αποκατάσταση, ικανοποίηση) που προβλέπουν οι σχετικοί κανόνες του διεθνούς δικαίου.

Όλη η ανάλυση που γίνεται επιτρέπει την κατανόηση και εμπέδωση της μεθοδολογίας προσέγγισης της κωδικοποίησης των κανόνων και αρχών του διεθνούς δικαίου, όχι μόνο μέσω της ιστορικής αναφοράς π.χ. στην έννοια της διεθνούς ευθύνης, αλλά και στον τρόπο με τον οποίο βρίσκει εφαρμογή ο κανόνας στη σύγχρονη διεθνή πρακτική και πως οι φοιτητές μπορούν να εντοπίσουν και να αναλύσουν και εφαρμόσουν αντίστοιχα παραδείγματα.

6. Αναζήτηση εφαρμογών και ανάλυση επικαιρότητας με περιπτωσιολογική μελέτη: Οι φοιτητές αντιλαμβάνονται μέσα από το μάθημα ότι η προσέγγιση του διεθνούς δικαίου περνάει από τα ζητήματα εφαρμογής του, αφού όλα τα ανωτέρω ειδικά ζητήματα αναλύονται διεξοδικά με πολλαπλά παραδείγματα, μέσα από την αναζήτηση όλων των σχετικών συζητήσεων στη διεθνή νομολογία, και μέσα από συγκεκριμένες υποθέσεις που αναλύουν την εθμική διάσταση των κανόνων διεθνούς ευθύνης κρατών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η ειδική περίπτωση συνεπειών από τις παραβιάσεις των κανόνων *jus cogens*, δηλαδή των κανόνων που δεν επιδέχονται παρέκκλιση, καθώς και το ζήτημα των δικαιωμάτων /υποχρεώσεων *erga omnes*, που θίγουμε πάντοτε ακροθιγώς στο τελευταίο μάθημα του Διεθνούς Ι (προκειμένου να συζητηθεί η ιεραρχία των πηγών). Εδώ, η συζήτηση αφορά τις συνέπειες από την παραβίαση των κανόνων αυτών του διεθνούς δικαίου, τι σημαίνει υποχρέωση τρίτα κράτη να μην αναγνωρίζουν τα αποτελέσματα τέτοιων παραβιάσεων (βλ. υποχρέωση μη αναγνώρισης της «ΤΔΒΚ» λόγω της κατοχής στη Β. Κύπρο κλπ).

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα.:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
Λήψη αποφάσεων
Αυτόνομη εργασία
Ομαδική εργασία
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
.....
Άλλες...
.....

Γενικές Ικανότητες

Συνοπτικά: Έχοντας επιτυχώς ολοκληρώσει το μάθημα, οι φοιτητές μπορούν να :
Οικοδομούν επιχειρήματα μέσα από ανάλυση συγκεκριμένων κειμένων, Συνθηκών, νομολογίας, και θεωρίας.

Εφαρμόζουν νομικές έννοιες, αρχές και κανόνες που μελέτησαν στο Διεθνές Ι και συμπληρώνουν στο Διεθνές ΙΙ σε πραγματικά σενάρια.

Να αναλύουν κριτικά ακαδημαϊκή λογοτεχνία διεθνούς δικαίου και να τοποθετούν το επιχειρήματά σας σε σχέση με αντίστοιχα επιχειρήματα που παρουσιάζονται σε διδάγματα διεθνολόγων ή τη νομολογία.

Μέσα από την ίδια την οργάνωση του μαθήματος, που αρθρώνεται σε διαλέξεις σεμινάρια και φροντιστήρια, οι φοιτητές εμπειδώνουν γνώσεις και μεθοδολογικά εργαλεία. Μαθαίνουν πως λειτουργεί η νομική σκέψη και μεθοδολογία στο διεθνές δίκαιο, αντιλαμβάνονται πως προσεγγίζονται ζητήματα συγχρόνως σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, αλλά και τα συμφέροντα των κρατών.

Ιδίως μέσα από τα φροντιστήρια, που έχουν την έννοια και στοχεύουν στο να προετοιμάσουν καλύτερα τον φοιτητή/τρια στην κατανόηση και χρήση των πορισμάτων της διεθνούς πρακτικής και της νομολογίας μέσα από τη συζήτηση συγκεκριμένων υποθέσεων, οι φοιτητές αντιλαμβάνονται πως οι γενικοί κανόνες μπορούν να εφαρμοστούν επιλύοντας συγκεκριμένα συχνά φανταστικά σενάρια πρακτικών

Από την άλλη, δίνεται η ευκαιρία σε ορισμένους φοιτητές που το επιθυμούν να ετοιμάσουν Σεμινάρια πάνω σε ορισμένες θεματικές. Σε αυτά καλείται - προαιρετικά- ο φοιτητής μέσα σε ομάδα, να αναλύσει και να παρουσιάσει στο ακροατήριο συγκεκριμένη περιπτωσιολογία γύρω από ζητήματα κτήσης εδάφους, γερμανικών επανορθώσεων και διεθνούς ευθύνης από πράξεις ιδιωτών.

Ο φοιτητής θα πρέπει και αυτό το εξάμηνο να εθιστεί, με αναφορές που αναγκαστικά γίνονται, στην όλη ύλη του διεθνούς δικαίου και η οποία διδάσκεται στα επόμενα εξάμηνα του προγράμματος σπουδών. Κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο αφού οι έννοιες δεν μπορεί να αποκοπούν από το περιβάλλον εφαρμογής τους που μπορεί να αναφέρεται σε μεταγενέστερη ύλη (π.χ. ζητήματα δικαίου θαλάσσης, ελληνοτουρκικές διαφορές, διπλωματικό και προξενικό δίκαιο, ανθρωπιστικό δίκαιο και δικαιώματα του ανθρώπου, ζητήματα κατοχής, κλπ).

Δεξιότητες που αναπτύσσονται

Έχοντας επιτυχώς ολοκληρώσει το μάθημα, οι φοιτητές μπορούν να :

Δείχνουν τις ικανότητές τους να δαμάζουν το υλικό, κυρίως θεωρίας και πρακτικής, να αναπτύσσουν κριτική σκέψη ως προς τις εφαρμογές του στην πράξη, αλλά και να κρίνουν την ποιότητα της δικής τους εργασίας μέσα κυρίως από τα φροντιστηριακά μαθήματα.

- Διατυπώνουν ακόμη κριτική άνω σε ζητήματα διεθνούς επικαιρότητας, θεωρία που μελετούν, νομολογία αλλά και διεθνή κείμενα

Περαιτέρω ικανότητες και δεξιότητες μέσα από την γνωριμία των φοιτητών με έρευνα, αλλά και συμμετοχή σε προγράμματα

Ενημέρωση για Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα /Ανταλλαγές /Κινητικότητα /Διεθνείς Διαγωνισμούς Προσομοίωσης

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μαθήματος, γίνεται ενημέρωση φοιτητών για παράλληλες δραστηριότητες και δυνατότητες συμμετοχής που έχουν σε ερευνητικές δραστηριότητες, και ευρωπαϊκές ανταλλαγές, που παρέχει το Πανεπιστήμιο, από την διδάσκουσα.

Αυτό είναι απαραίτητο, διότι, στο Δ/ Εξάμηνο, οι φοιτητές αποκτούν μια πρώτη γνωριμία του διεθνούς και ευρωπαϊκού περιβάλλοντος και της εξωστρέφειας του Πανεπιστημίου, που εξάλλου είναι ουσιώδες μέρος ενός Τμήματος Διεθνών Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών, αφού τους δίνεται η δυνατότητα να υποβάλλουν αιτήσεις για συμμετοχή σε ενλόγω προγράμματα για την επόμενη χρονιά.. Ενημερώνονται με ειδικές και εκτενείς παρουσιάσεις, όλες τις δυνατότητες και ευκαιρίες συμμετοχής σε προγράμματα διεθνούς κινητικότητας φοιτητών (Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Erasmus +, Erasmus Placement, Διεθνούς Κινητικότητας, Ευρωπαϊκό Σώμα Εθελοντών)

Παράλληλα, ενθαρρύνονται (με υποστήριξη, peer to peer tutoring από φοιτητές ή alumni,

αλλά και με αναγνώριση βαθμών προόδου) να λαμβάνουν μέρος σε διεθνείς διαγωνισμούς διεθνούς δικαίου (ερευνητικά ή με κανονική συμμετοχή) σε προσομοιώσεις μοντέλων Ηνωμένων Εθνών (Θες/κη) ΟΥΝΕΣΚΟ (Κέρκυρα) ή Περιφερειακών Οργανισμών (Ρόδο). Η ενημέρωση γίνεται αρμοδίως, από την διδάσκουσα, που είναι αναδημαϊκά υπεύθυνη για τους αντίστοιχους διαγωνισμούς, αλλά κυρίως μέσα από πρόσκληση φοιτητών προχωρημένων ετών που έχουν λάβει μέρος. Συγκεκριμένα προετοιμάζονται και εκπαιδεύονται ήδη από το Δ' εξάμηνο, για την συμμετοχή τους σε διεθνείς κι εθνικές πανεπιστημιακές εκδηλώσεις, διαγωνισμούς, προσομοιώσεις, μοντέλα Ηνωμένων Εθνών, Moot Court (π.χ. η Ομάδα του Παντείου, υπό την Επιστ. Ευθύνη της διδάσκουσας Μ. Ντ. Μαρούδα, αναλαμβάνει εκπαίδευση και οργάνωση ομάδων που λαμβάνουν μέρος στον διεθνή διαγωνισμό προσομοίωσης μοντέλου Ηνωμένων Εθνών -THESSIMUN, στη Θες/κη) στον εθνικό διαγωνισμό ανθρωπιστικού δικαίου (Οργανωτική Ευθύνη Διεθνούς Επιτροπής Ερυθρού Σταυρού, ΕΕΣ, και ΕΚΕΚΔΑΑΔ] σε Περιφερειακούς διεθνείς διαγωνισμούς προσφυγικού δικαίου (Λουμπλιάνα), αλλά και διεθνούς ποινικού δικαίου (Νυρεμβέργη).

Peer to peer tutoring

Η συμμετοχή σε ενλόγω δράσεις, υποστηρίζεται και στο πλαίσιο του μαθήματος, μέσα από ανάπτυξη περαιτέρω δεξιοτήτων αλλά και πρωτοβουλιών των φοιτητών για ανάπτυξη εργαλείων έρευνας, για peer to peer research και για tutoring. Στις εν λόγω ομάδες προπαρασκευής και έρευνας, καλούνται φοιτητές από το Δ' εξάμηνο ώστε να μάθουν μέσα από την πρακτική, μεθοδολογία και έρευνα προετοιμασίας position papers, υπομνημάτων προς διεθνή δικαστήρια, ανάλυση υποθέσεων υπό το πρίσμα εκπροσώπων κρατών, ή διεθνών οργανισμών, κλπ.

Συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα

Παράλληλα, δίνεται στους φοιτητές η δυνατότητα συμμετοχής σε έρευνα που διεξάγεται σε Ερευνητικά Κέντρα συνδεδεμένα με το διεθνές δίκαιο, αφού η προετοιμασία και εκγύμναση των ομάδων φοιτητών αναλαμβάνεται μέσα από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Έρευνας και Κατάρτισης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Ανθρωπιστικής Δράσης (ΕΚΕΚΔΑΑΔ) υπό την Επιστημονική Εποπτεία της Διευθύντριας Μ. Ντ. Μαρούδας, με συμμετοχή Μεταδιδασκτόρων, Διδασκτόρων, υπ. Δρ, αλλά και δοκίμων ερευνητών (σύστημα peer to peer εκπαίδευσης).

Alumni και επαφή με επαγγελματικούς χώρους

Παράλληλα προσκαλούνται στο ενλόγω εξάμηνο, πρώην απόφοιτοι του Τμήματος ΔΕΠΣ που έχουν ακολουθήσει καριέρα στο διεθνές δίκαιο, ώστε να παρουσιάσουν στους φοιτητές τις προοπτικές διασύνδεσης με τον επαγγελματικό χώρο, τις δυσκολίες που τυχόν αντιμετωπίζουν, αλλά και την προστιθέμενη αξία των γνώσεων που λαμβάνουν στο διεθνές δίκαιο. Με αυτόν τον τρόπο διαμορφώνεται μια πρώτη γνωριμία φοιτητών με ερευνητές, αποφοίτους ή μη του Τμήματος ΔΕΠΣ, και αυτό επιτρέπει στους ίδιους τους φοιτητές ν' αναλαμβάνουν περισσότερες πρωτοβουλίες οργάνωσης ομάδων εργασίας, παρουσιάζουν εκθέσεις και δράσεις διεθνών οργανισμών στο ακροατήριο με αφορμή σημαντικές επετείους, και γίνονται μέρος μιας ευρύτερης ομάδας νέων επιστημόνων με κοινά ενδιαφέροντα.

Τέλος, στο πλαίσιο αυτών των δράσεων, οργανώνονται και εκδηλώσεις, διεθνείς ή εθνικές, όπως το Διεθνές Σεμινάριο Διεθνούς Δικαίου του Ναυπλίου (ΕΚΕΚΔΑΑΔ), στο οποίο οι φοιτητές εξοικειώνονται ήδη από το δεύτερο έτος των σπουδών τους με την προετοιμασία φακέλων αξιολογητών, συγκέντρωση υλικού για Συνέδρους, οργάνωση επιμέρους εκδηλώσεων, και γραμματεϊακής υποστήριξης, δίπλα σε έμπειρους ερευνητές του ΕΚΕΚΔΑΑΔ.

Διεπιστημονικότητα: Η ανάλυση παραδειγμάτων, η αναγνώριση της σημασίας της πολιτικής στις κεντρικές επιλογές των κρατών, η αναζήτηση της εφαρμογής του διεθνούς δικαίου στη σύγχρονη πραγματικότητα, με γνώση και αναλυτικά εργαλεία μέσα από τις κοινωνικές και πολιτικές επιστήμες, γύρω από την ιστορία, την διπλωματική ιστορία, τη νομική επιστήμη και την ίδια την έρευνα, επιτρέπει παράλληλα την διεπιστημονικότητα

που απαιτεί και υπηρετεί το Τμήμα ΔΕΠΣ.

Γνωριμία με τις βάσεις δεδομένων, βιβλιογραφία, έρευνα και τη μεθοδολογία του διεθνούς δικαίου

Και στο τρέχον μάθημα, οι φοιτητές εμπεδώνουν την μεθοδολογία έρευνας και συγκεκριμένα πως να εντοπίζουν, ν' αξιολογούν, ν' αναλύουν και να αξιοποιούν την γνώση σε βιβλιοθήκες, όχι μόνο του Πανεπιστημίου, αλλά κυρίως όσες εντοπίζονται online. Σε πλατφόρμες, blogs, επίσημους διαδικτυακούς τόπους. Να μάθουν να εντοπίζουν μέσα από την επικαιρότητα και από τα ίδια τα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα σε ολόκληρο τον κόσμο, τα νομικώς ενδιαφέροντα - ως προς το διεθνές δίκαιο- πραγματικά περιστατικά, ώστε στη συνέχεια να μπορούν να εφαρμόζουν την θεωρία που μαθαίνουν και να βρίσκουν τις απαντήσεις σε δύσκολα ερωτήματα.

Αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να μπορούν να εντοπίζουν την δυσπρόσιτη -οριζόντια - κρατική πρακτική με πεποίθηση δικαίου, δηλαδή τα στοιχεία που διαμορφώνουν διεθνές έθιμο, που αποτελεί τον πιο ενδιαφέροντα παράγοντα κανόνων κι εθίμων κτήσης εδάφους, περιορισμών κρατικής κυριαρχίας, άσκησης αρμοδιοτήτων και διεθνούς ευθύνης..

Όλες οι γνώσεις που απαιτούνται από φοιτητές δευτεροετείς, που έρχονται για πρώτη φορά αντιμέτωποι με κεντρικές έννοιες περί κρατικής κυριαρχίας από την σκοπιά του διεθνούς δικαίου, το δίπολο νομιμότητας και αποτελεσματικότητας σε αναζήτηση ισορροπίας, ζητήματα περιορισμών κυριαρχίας (στρατιωτικές βάσεις, ζητήματα κατάληψης /κατοχής εδαφών, εξω-εδαφικής άσκησης αρμοδιοτήτων κλπ. Πως οι ενλόγω αρχές και κανόνες εφαρμόζονται, τι συμβαίνει σε περίπτωση που ανακύπτουν διεθνείς διαφορές κλπ.

Όλα τα παραπάνω δεν μπορούν να γίνουν κατανοητά χωρίς ενδελεχή και πλούσια παρουσίαση πολλαπλών παραδειγμάτων - τόσο ιστορικών, ώστε να φαίνεται η εξέλιξη των κανόνων μέσα από την ίδια την εξέλιξη της διεθνούς ζωής- όσο και της επικαιρότητας, με όλα τα σύγχρονα τρέχοντα παραδείγματα.

Αυτό παράλληλα τους επιτρέπει να αναπτύσσουν κριτική σκέψη, τόσο ως προς τις ειδήσεις που παρουσιάζονται, αναλύονται, συχνά επιφανειακά, να αντιλαμβάνονται την διαφορά επιστημονικής και δημοσιογραφικής ανάλυσης. Επιστημονικής ανάλυσης που αξιοποιεί όλα τα δεδομένα, με γνώσεις θεωρίας, και ανάλυσης πρωτογενών πηγών, νομολογίας και μάλιστα με κριτική σκέψη (δεν μελετάνε μόνο την απόφαση π.χ. ενός διεθνούς δικαστηρίου, αλλά καθοδηγούνται στο μάθημα ώστε να μελετάνε και μάλιστα πρωτίστως, τις διστάμενες ή χωριστές απόψεις επιμέρους φωτισμένων δικαστών (πολλών εκ των οποίων μάλιστα Ελλήνων) που βοήθησαν το διεθνές δίκαιο να εξελιχθεί.

Στο πλαίσιο του μαθήματος γίνεται ευρύτατη χρήση νέων τεχνολογιών, audiovisual libraries, διδακτικά videos από MOOC προγράμματα, ιδίως έως ότου οι φοιτητές αποκτήσουν πρόσβαση στα ίδια τα εγχειρίδια, που συχνά αποκτώνται μετά από τους πρώτες δύο μήνες που αρχίζει η διδασκαλία. Έως τότε, λοιπόν, αναζητώνται και αναλύονται οι θεματικές μέσα από επιλογές που παρέχονται σήμερα μέσα από εγχειρίδια, αλλά κυρίως μέσα από επίσημους διαδικτυακούς χώρες, βιβλιογραφικές έρευνες, βάσεις δεδομένων, blogs και διαδραστικών sites, μέσα από τα οποία οι φοιτητές μαθαίνουν πως να αντλούν πληροφόρηση που είναι πιστοποιημένη, αυθεντική, που παραπέμπει σε πρωτογενή έρευνα Καταστατικών, Συμβάσεων, Αποφάσεων και Ψηφισμάτων, ή αξιόπιστες δευτερογενείς πηγές από συγκεκριμένο κατάλογο επιστημονικών περιοδικών, ή εγκυκλοπαιδειών του διεθνούς δικαίου (όπως η Max Planck).

Ήδη από την δεύτερη εβδομάδα, αναρτάται στην open panteion e class Οδηγός Έρευνας του Μαθήματος, ορολογία, όλα τα σχετικά sites, όπου μπορούν οι φοιτητές να εξοικειωθούν με το διεθνές δίκαιο, ενώ διδάσκονται μεθοδολογία έρευνας, μελέτης κειμένων, μελέτης νομολογίας, αποδελτίωσης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα περιλαμβάνει κεντρικά κεφάλαια του διεθνούς δικαίου που αφορούν την κρατική κυριαρχία υπό την σκοπιά του διεθνούς δικαίου,, τις διαστάσεις και οι περιορισμοί της, οι αρμοδιότητες του κράτους, όπως αυτές ασκούνται στο έδαφος, την θάλασσα και τον αέρα, καθώς και η διεθνής ευθύνη για αντιδιεθνείς ενέργειες (πράξεις ή παραλείψεις, οργάνων του κράτους, ή ιδιωτών των οποίων οι πράξεις αποδίδονται (attribution) στο κράτος, μέσα από τα άρθρα της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου περί της διεθνούς ευθύνης των κρατών. Επιπλέον γίνεται και μια εισαγωγή στην έννοια της ειρηνικής επίλυσης διεθνών διαφορών, ως αρχής του Χάρτη των ΗΕ (άρθρο 2 παρ. 3 και άρθρο 33).

B. ΥΛΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ / ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Το Κράτος και η κυριαρχία του στο σύγχρονο κόσμο

A. Κυριαρχία και territorium

Η εδαφική κυριαρχία

Η εδαφική ακεραιότητα

Τα σύνορα και το απαραβίαστό τους

B. Ζητήματα εδαφικής κυριαρχίας

Η κτήση εδάφους

α. Η διεθνής νομολογία (Palmas, Δυτ. Σαχάρα, Minquiers Ecrehous κλπ)

β. Το καθεστώς της Αρκτικής /Ανταρκτικής

γ. Η συγκυριαρχία

δ. Το καθεστώς εντολών

Περιορισμοί της κυριαρχίας

α. Άσκηση δικαιοδοσίας σε τρίτα εδάφη

Η στρατιωτική κατοχή

Προτεκτοράτα

Η διεθνής διοίκηση εδαφών από τα Η.Ε. (Αν. Τιμόρ, Κόσοβο)

β. Ειδικά ζητήματα

Εκμίσθωση βάσεων (Guantanamo)

Εκχώρηση δικαιωμάτων (Διώρυγα Παναμά)

Αποστρατικοποίηση (Η ελληνική περίπτωση)

Στρατιωτικές βάσεις (Οι «κυρίαρχες» βρετανικές στην Κύπρο)

Το ζήτημα των στρατιωτικών δυνάμεων του ΝΑΤΟ

γ. Εδάφη με αναφορά στη διεθνή κοινότητα

Κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας

Πάνδημος χώρος (:)

Γ. Η προστασία της κυριαρχίας του κράτους

α. Το «επιφυλασσόμενο» πεδίο του κράτους - (Αρχή μη ανάμειξης άρθρο 2 (7) Χάρτη Η.Ε. –Η ανάμειξη διεθνών οργανισμών –«Υποχρέωση ανάμειξης»;

β. Η δικαστική ασυλία / ετεροδικία του κράτους -Απόλυτη-σχετική, Πρακτική /Εθνική νομολογία (Ιταλία: υπόθεση Ferrini, Ελλάδα: γερμανικές επανορθώσεις) / Διεθνής νομολογία (ΔΔ: Υπόθεση Γερμανία /Ιταλία, Ελλάδα παρεμβαίνουσα)

Περί αρμοδιοτήτων στο διεθνές δίκαιο

A. Εισαγωγικά

α. /έννοιες αρμοδιότητα (competence/compétence)/δικαιοδοσία (jurisdiction/jurisdiction) / διεθνής δικαιοδοσία και κυριαρχία / από την υπόθεση *Lotus* στις θεωρίες περί αρμοδιοτήτων και στις σύγχρονες προσεγγίσεις

β. *Βάσεις κρατικής δικαιοδοσίας*: το έδαφος, η ιθαγένεια, η οικουμενική δικαιοδοσία - το ζήτημα των ζωτικών συμφερόντων του κράτους - το ζήτημα των πλοίων/αεροσκαφών
Μορφές διεθνούς δικαιοδοσίας του κράτους:

νομοθετική – εκτελεστική - δικαστική

γ. *Περιορισμοί της διεθνούς δικαιοδοσίας του κράτους*:

ασυλία κράτους/ετεροδικία, ασυλίες διπλωματών/διπλωματικών αποστολών

B. Τοπολογία αρμοδιοτήτων

α. *Αρμοδιότητες του κράτους*

Εδαφικές αρμοδιότητες

στο έδαφος

στα πρόσωπα

στα αγαθά

αποκλειστικότητα στην άσκηση και περιορισμοί

ii) *Αρμοδιότητες στο θαλάσσιο χώρο*

Εσωτερικά ύδατα – Αιγιαλίτιδα ζώνη – Συνορεύουσα ζώνη – Ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα

– ΑΟΖ – Ανοικτή θάλασσα – Διεθνής βυθός

iii) *Αρμοδιότητες σε διεθνείς ποταμούς και λίμνες*

ναυσιπλοΐα

οικονομική εκμετάλλευση των πόρων

ζητήματα ρύπανσης

iv) *Εξωεδαφικές αρμοδιότητες*

α) *Σε τρίτο κράτος*

μισθωτική παραχώρηση

στρατιωτική κατοχή

β) *Υπέρ της διεθνούς κοινότητας*

στην ανοικτή θάλασσα

ναυσιπλοΐα

FIR

προστασία θαλάσσιων πόρων / περιβάλλοντος /επικοινωνιών

καταστολή εγκλημάτων διεθνούς ενδιαφέροντος (πειρατεία, δουλεμπόριο, τρομοκρατία, εμπόριο ναρκωτικών κλπ.)

γ) *Ο διεθνής βυθός και η κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας*

Από τον Α. Pardo στη Σύμβαση Montego Bay, 1982 (άρθρα 136, 311 §6)

Η Διεθνής ευθύνη

I. Εισαγωγικές έννοιες - Φύση και θεσμικές εκφάνσεις του θεσμού

Το κωδικοποιητικό έργο της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου (ΕΔΔ): Τα Άρθρα περί της ευθύνης του κράτους για διεθνώς παράνομες πράξεις

Συμβατικά καθεστώτα ευθύνης (π.χ. Σύμβαση για την χρήση πυρηνικής ενέργειας)

II. Διεθνής ευθύνη και ο καταλογισμός της

Υποκείμενα

Κράτη- Μη Κρατικοί δρώντες- Διεθνείς οργανισμοί

Β. Παράνομη πράξη –σύννομη ενέργεια (υπόθεση Trail Smelter, Άρθρο 106 Σύμβασης Montego Bay για την πειρατεία - κατάσχεση χωρίς επαρκή στοιχεία)

Γ. Υποκειμενική –αντικειμενική ευθύνη (υπόθεση Στενά Κέρκυρας, Home Missionary Society)

Δ. Ζημία [υλική, ηθική, άμεση, έμμεση (υποθέσεις Lusitania, Alabama)] μη σύμπραξη στο ζημιογόνο γεγονός (clean hands)

III. Η απόδοση

A. ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ Άρθρα 4, 6, 7, Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου (ΕΔΔ)

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΡΘΡΟΥ 4

α) ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ Β) ΚΕΝΤΡΙΚΟ Ή ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ (βλ. Ειδικά σε Ομοσπονδιακά Κράτη –πρακτική

(i) Pellat –γαλλο-μεξικανική διατησία για αποζημιώσεις

(ii) ΔΔ: La Grand, Γερμανία /ΗΠΑ

β) Το άρθρο 4 αντανακλά εθνικό δίκαιο

γ. ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΟΡΩΝ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΥΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

δ. ΠΡΑΞΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Κοινοβούλια με πράξεις ή παραλείψεις αντίθετες στο διεθνές δίκαιο

ε. ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Β. ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗ ΑΠΟ ΠΡΑΞΕΙΣ ΙΔΙΩΤΩΝ (άρθρα 5,8,9,10,11 ΕΔΔ)

α. Άρθρο 9 ΕΔΔ: Ιδιώτες ασκούν κυβερνητική εξουσία εν απουσία ή ελλείψει κρατικών αρχών στη διάρκεια καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης

β. ΑΡΘΡΟ 8 ΕΔΔ: *de facto* ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

γ. Άρθρο 11 ΕΔΔ: εκ των υστέρων αναγνώριση και υιοθέτηση από το κράτος αντιδιεθνούς συμπεριφοράς ιδιώτη ως δικής του

δ. Άρθρο 10 ΕΔΔ: δεν αποδίδεται στο κράτος συμπεριφορά αντάρτικου κινήματος

Γ. Η ευθύνη του κράτους από παράλειψη, μη πρόληψη ή καταστολή αντιδιεθνούς πράξης προσώπων ή οντοτήτων

IV. Λόγοι αποκλεισμού της ευθύνης

V. Αποτελέσματα Διεθνούς ευθύνης

Διεθνής Αξίωση –Διπλωματική προστασία

VI. Μορφές επανόρθωσης (αποκατάσταση στην προηγούμενη κατάσταση [restitution in intergrum] αποζημίωση, ικανοποίηση [I am alone])

VII. Κυρώσεις

Τυπολογία: υπό κεφάλαιο VII Χάρτη Η.Ε., οικονομικές /διπλωματικές /μη χρήση ένοπλης βίας, στοχευμένες (έξυπνες κυρώσεις)

Επίλυση Διεθνών Διαφορών : συνοπτική παρουσίαση μέσα από Σεμιναριακά μαθήματα (βλ. αμέσως παρακάτω)

Γ. Φροντιστήρια /Σεμινάρια

Κτήση Εδάφους, έννοια συνεχούς ειρηνικής άσκησης κυριαρχίας

Διεθνή ευθύνη [ΔΔ –υποθέσεις σημαντικές Στενά της Κέρκυρας – Διπλωματικό και Προξενικό

Προσωπικό των ΗΠΑ στη Τεχεράνη, Νικαράγουα (1986), - Επανόρθωσις –υποθέσεις

Εργοστάσιο Chorzow (1927), Γ

Περιορισμοί κυριαρχίας: ετεροδικία, υπόθεση Γερμανίας κατά Ιταλίας με Ελλάδα παρεμβαίνουσα.

3. Υπόθεση Υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.

Πρόσωπο με πρόσωπο, αλλά και ασύγχρονη τηλεκπαίδευση μέσα από πλατφόρμες. Έως το 2018 χρησιμοποιούνται η πλατφόρμα moodle του Ευρωπαϊκού Κέντρου Έρευνας και Κατάρτισης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Ανθρωπιστικής Δράσης (ΕΚΕΚΔΑΑΔ), βλ. www.ekekdaad.org/moodle παράλληλα με το open panteion e class Από το 2020 χρησιμοποιείται κατά το 20% σύγχρονη τηλεκπαίδευση (πλατφόρμα zoom), όταν

	<p>απαιτείται διασύνδεση με καλεσμένους από το εξωτερικό, ή αναπλήρωση μαθημάτων λόγω αργιών.</p>																							
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i></p>	<p>Χρήση audiovisual video *UN Audiovisual Library, αλλά και video από MOOC προγράμματα στα οποία συμμετέχει η διδάσκουσα.</p> <p>Με τα χρόνια γίνεται λιγότερη χρήση Λογισμικού Παρουσιάσεων [Power Point] για τη διδασκαλία, λόγω πολλαπλών μελετών περί του the death by powerpoint, αλλά προτιμώνται εναλλακτικοί τρόπου διάδρασης, ώστε να διατηρείται αμείωτο το ενδιαφέρον των φοιτητών, να μαθαίνουν να κρατούν τις σημαντικές σημειώσεις, αλλά και να εξοικειωθούν περισσότερο με α) κάρτες, β) πίνακα, γ) με videos, δ) παιχνίδια κούιζ που παρουσιάζονται μέσω projector. ενσωμάτωση πολυμέσων, ώστε η μάθηση να είναι πιο συναρπαστική</p> <p>Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν powerpoint για το μάθημα, τα οποία όταν είναι αναγκαίο να χρησιμοποιούνται στη διδασκαλία, αλλά με την ολοκλήρωσή της, ανεβαίνουν άμεσα στην πλατφόρμα.</p> <p>Ορισμένες φορές προηγείται η ανάρτηση, όταν ζητείται από τους φοιτητές να την έχουν ήδη μελετήσει, λόγω πολυπλοκότητας αντικειμένου (βλ. αρμοδιότητες, νομολογία, διεθνής ευθύνη κλπ).</p> <p>Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω ειδικής πλατφόρμας μάθησης [e-class] όπου αναρτάται, σε εβδομαδιαία βάση, και χρησιμοποιείται υποστηρικτικό υλικό. Μέσω αυτής της διαδραστικής πλατφόρμας ο διδάσκων διαμοιράζει αρχεία, αναρτά εργασίες, παρέχει ανάδραση.</p> <p>Επικοινωνία με φοιτητές/τριες και στα εβδομαδιαία ωράρια, αλλά και μέσα από χρήση Τ.Π.Ε.</p> <p>Επικοινωνία με τους φοιτητές/τριες μέσω e-mail, της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του μαθήματος.</p>																							
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</i> <i>Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i></p> <p><i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</i></p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="644 1279 975 1339"><i>Δραστηριότητα</i></th> <th data-bbox="975 1279 1316 1339"><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="644 1339 975 1400">Διαλέξεις</td> <td data-bbox="975 1339 1316 1400">40 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="644 1400 975 1671">Σεμινάρια και Φροντιστήρια, Ασκήσεις και μελέτη & ανάλυση πρωτογενών πηγών, ειδήσεων, εγγράφων, αλλά και δευτερογενών πηγών</td> <td data-bbox="975 1400 1316 1671">40 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="644 1671 975 1771">Μη καθοδηγούμενη μελέτη θεωρίας και εφαρμογών</td> <td data-bbox="975 1671 1316 1771">100 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="644 1771 975 1805"></td> <td data-bbox="975 1771 1316 1805"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="644 1805 975 1839"></td> <td data-bbox="975 1805 1316 1839"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="644 1839 975 1872"></td> <td data-bbox="975 1839 1316 1872"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="644 1872 975 1906"></td> <td data-bbox="975 1872 1316 1906"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="644 1906 975 1939"></td> <td data-bbox="975 1906 1316 1939"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="644 1939 975 1973"></td> <td data-bbox="975 1939 1316 1973"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="644 1973 975 2024">Σύνολο Μαθήματος</td> <td data-bbox="975 1973 1316 2024">180</td> </tr> </tbody> </table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Διαλέξεις	40 ώρες	Σεμινάρια και Φροντιστήρια, Ασκήσεις και μελέτη & ανάλυση πρωτογενών πηγών, ειδήσεων, εγγράφων, αλλά και δευτερογενών πηγών	40 ώρες	Μη καθοδηγούμενη μελέτη θεωρίας και εφαρμογών	100 ώρες													Σύνολο Μαθήματος	180	
<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>																							
Διαλέξεις	40 ώρες																							
Σεμινάρια και Φροντιστήρια, Ασκήσεις και μελέτη & ανάλυση πρωτογενών πηγών, ειδήσεων, εγγράφων, αλλά και δευτερογενών πηγών	40 ώρες																							
Μη καθοδηγούμενη μελέτη θεωρίας και εφαρμογών	100 ώρες																							
Σύνολο Μαθήματος	180																							

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης

Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες

Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.

Κανονικοί φοιτητές: Γραπτές εξετάσεις στην ελληνική γλώσσα- Βαθμοί προόδου (έως 2/10) για συμμετοχή σε διεθνείς διαγωνισμούς προσομοίωσης / μοντέλα Ηνωμένων Εθνών.

Φοιτητές Erasmus: Παρουσίαση (50%) στο μάθημα και συγγραφή εργασίας 4.000 λέξεων (50%) στ' αγγλικά

Ο/η φοιτητής/τρια αξιολογείται για τη συνολική του παρουσία, σε όλες τις συνιστώσες της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ιδιαίτερα για τη συμμετοχή του σε σεμινάρια και φροντιστήρια.

Τελική Εξέταση: όλοι οι φοιτητές παίρνουν μέρος σε τελικές γραπτές εξετάσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται υποχρεωτικά θέματα τόσο θεωρίας (ανάπτυξης), όσο και πρακτικά (επίλυσης προβλημάτων), ενώ για μεγαλύτερη κάλυψη ύλης μέσα από ερωτήσεις κατανόησης, περιλαμβάνονται και 4 τουλάχιστον ερωτήσεις πολλαπλών απαντήσεων.

Βαθμοί Προόδου: πρόθεσή είναι να αξιοποιήσουμε όλες τις υπάρχουσες δυνατότητες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, προκειμένου να δίνεται η ευκαιρία, σε όσους το επιθυμούν και έχουν τις δυνατότητες, να μετέχουν σε διεθνείς και εθνικές πανεπιστημιακές εκδηλώσεις, διαγωνισμούς, προσομοιώσεις, μοντέλα Ηνωμένων Εθνών, Moot Court. Η ενλόγω συμμετοχή -ετησίως- σε προσομοιώσεις δίκης αλλά και σε προσομοιώσεις μοντέλων Ηνωμένων Εθνών ή Περιφερειακών Οργανώσεων, αξιολογείται από έναν έως 4 βαθμούς Προόδου, αναλόγως του βαθμού εμπλοκής των δευτεροετών φοιτητών στις ενλόγω διαδικασίες.

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Περράκης Στ, Μαρούδα Μ.Ντ, Δίκαιο Διεθνούς Δικαιοταξίας, Εκδ. Ι. Σιδέρη, 2016 (Β έκδοση, Οκτωβρίου 2016)

Ρούκουνα Ε., Διεθνές Δίκαιο, Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2019

Αντωνόπουλου Κ, Μαγκλιβέρα Κ (επιμέλεια), Το δίκαιο διεθνούς κοινωνίας, Εκ .Νομική Βιβλιοθήκη, 2017

Cassese A., Διεθνές δίκαιο, Εκδ. Gutenberg, 2012

Μαρούδα Μ.Ντ., Διεθνής ευθύνη από παραβιάσεις διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, Η κρατική και ατομική ευθύνη σε κίνηση, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2006, (κεφάλαιο περί διεθνούς ευθύνης).

Σαράντη Β., *Η ετεροδικία του κράτους στο διεθνές δίκαιο: Σύγχρονο καθεστώς και νέες τάσεις στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2008

Περράκης Στ., *Η Ελλάδα και το Διεθνές Δικαστήριο, Υφαλοκρηπίδα, Κυπριακό, Σκόπια και γερμανικές αποζημιώσεις*, Foreign Affairs, Νοέμβριος 2012. 74-95

E. Roucouas, *A Landscape of Contemporary Theories of International Law*, 2019, Brill (Βιβλιοθήκη Παντείου)

Κλασσικά βιβλία –εγχειρίδια διεθνούς δικαίου περιλαμβάνουν:

Chen B.: *An Introduction to Contemporary International Law 3rd ed.: A Polcy-Oriented Perspective Oxford UP, 2015*

Chesterman, Owada, and Saul: [*The Oxford Handbook of International Law in Asia and the Pacific*](#), Oxford UP, 2019

Clapham: *Brierly's Law Of Nations 7th ed.: An Introduction to the Role of International Law in International Relations*, Oxford UP, 2012

Crawford: [*Brownlie's Principles of Public International Law 9th ed.*](#), Oxford UP, 2019

R. Higgins, *Problems and Process: International Law and How We Use It*, Clarendon Press, Oxford, 1994 / [*Problems and Process: International Law and How We Use It*](#)

Jennings and Watts: *Oppenheim's International Law 9th ed.: Volume 1 Peace*, Oxford, 2008

Lauterpacht: *The Function of Law in the International Community*

Lowe: *International Law*, Oxford, 2011

Simma: [*The Charter of the United Nations 3rd ed.: A Commentary, Volume 1*](#) Oxford Commentaries on International law , Oxford 2012

Simma: [*The Charter of the United Nations 3rd ed.: A Commentary, Volume 2*](#), Oxford Commentaries on International law, 2012